



ગાંધીનગર ઈન્ટરનેશનલ પબ્લીક સ્કૂલ ના પ્રિ-પ્રાઈમરી વિભાગમાં ૨૧/૦૮/૨૦૧૯ બુધવારના રોજ જન્માષ્ટમીની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી. જેમાં નાના ભૂલકાઓએ રાધા અને કૃષ્ણ બનીને ઉત્સાહ ભરે ભાગ લીધો હતો. તેમજ કૃષ્ણ ધવારા મટકી પણ ફોડવામાં આવી હતી. શિક્ષકોએ કૃષ્ણ ના જીવન ચરિત્ર વિષે માહિતી પણ આપી હતી.

લોહાણા યુવા સંગઠન દ્વારા રાસ ગરબા સાથે જન્માષ્ટમી ઉજવાશે

ગાંધીનગર, તા. ૨૧
લોહાણા યુવા સંગઠન ગાંધીનગર દ્વારા તા. ૨૪ ઓગસ્ટના રોજ જન્માષ્ટમી પ્રસંગે કૃષ્ણ જન્મોત્સવ જલારામ મંદિર સે-૨૯ ખાતે ઉજવશે. આ પ્રસંગે રાસ ગરબા પણ યોજાનાર છે. જેમાં રાસ ગરબે ઘુમતા પેલેયાઓને ઈનામોથી પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવશે. શનિવારના રોજ રાત્રે ૮.૩૦ થી ૧૧ દરમિયાન રાસ ગરબા, ૧૧ થી ૧૧.૧૫ મટકી ફોડ, ૧૧.૧૫ થી ૧૧.૩૦ ઈનામ વિતરણ અને રાત્રે ૧૨ વાગ્યે કૃષ્ણ જન્મોત્સવ યોજાશે. નગરજનોને કાર્યક્રમમાં ભાગ લેવા લોહાણા યુવા સંગઠન અને જલારામ સેવા સમાજ દ્વારા જણાવવાયું છે.

દિલ્હી પબ્લિક સ્કૂલમાં ઉજવાયો વર્લ્ડ સિનિયર સિટિઝન ડે



ગાંધીનગર, તા. ૨૧
દાદા-દાદી ધરની આધારશીલા છે અને બાળકોને આ જ નૈતિક મૂલ્યોનાં સીચન માટે દિલ્હી પબ્લિક સ્કૂલ, ગાંધીનગર ખાતે વર્લ્ડ સિનિયર સિટિઝન ડેની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી. આ પ્રસંગે બાળકોનાં દાદા-



અલ્પ હુમન બિઈંગ ચેરિટીબલ ફાઉન્ડેશન અને ઈન્ટરનેશનલ લાયન્સ ક્લબ ઓફ ગાંધીનગર ફોર્ટ તરફથી દેશના સ્વતંત્રતા દિવસ નિમિત્તે જરૂરિયાતમંદ બાળકોને બિસ્કીટ વિતરણ કરવામાં આવ્યું હતું.

દાદીને પણ સ્કૂલમાં આમંત્રિત કરવામાં આવ્યાં હતાં. ધોરણ-૬ અને ૭ના વિદ્યાર્થીઓએ તેમની સમક્ષ સાંસ્કૃતિક કૃતિઓની રજૂઆત કરી હતી. આચાર્ય અનુભુ રથ દ્વારા પારિવારિક મૂલ્યોનાં મહત્વને જીવનમાં ઉતારવાની શીખ વિદ્યાર્થીઓને આપી હતી.



સર્વ વિદ્યાલય કેળવણી મંડળ સંચાલિત એમ બી પટેલ ઈંગ્લિશ મીડિયમ સેકન્ડરી અને હાયર સેકન્ડરી સ્કૂલ દ્વારા સંસ્કૃત દિવસની ઉજવણી અંતર્ગત શ્લોકગાન સ્પર્ધાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. શ્રાવણ માસ નિમિત્તે શિવમહિમા ઉજાગર કરતા શ્લોકોનાં પઠન ઉપરાંત સંસ્કૃત સાહિત્યનું પ્રદર્શન પણ આ પ્રસંગે યોજવામાં આવ્યું હતું. શાળાનાં શિક્ષક વેશાલી દવે, શિલ્પા કક્કર, સુપણા મુખર્જી, ચિંમી વ્યાસના માર્ગદર્શન હેઠળ આ કાર્યક્રમની ઉજવણી હાથ ધરવામાં આવી હતી. દેવ્યાની શુક્લ દ્વારા નિર્ણાયક તરીકે સેવા આપવામાં આવી હતી. આચાર્ય અર્પિત કિશ્ચિને આ પ્રસંગે ઉપસ્થિત રહી વિદ્યાર્થીઓને પ્રોત્સાહન પૂરું પાડ્યું હતું.

સદ્ગતની સ્મૃતિની મહેક પ્રસરાવતું પુસ્તક : કુસુમ

જીવન જાણભંગુર છે ને મૃત્યુ નિશ્ચિત છે એ હકીકત આપણે સૌ જાણીએ છીએ અને સ્વીકારીએ છીએ. તેમ છતાં સ્વજનની સ્મૃતિ જ્યારે હૈયામાં સળવળે છે ત્યારે એના દર્દની ટીસ સમગ્ર અસ્તિત્વને હલાવી મૂકે છે. સદ્ગત સ્વજન સાથે જોડાયેલી તારીખ કે તિથિ અથવા તેમની સાથે જોડાયેલી કોઈ વ્યક્તિ એમની યાદ અપાવે ત્યારે સ્વજનની ખોટ સૌથી વધુ સાલે છે. દરેક વ્યક્તિ પોતાના સ્વજન માટે આવી જ લાગણી અનુભવે છે ને દુઃખનો અનુભવ પણ કરે છે.

પરંતુ, બીજું કંઈ કરી શકતા નથી. બીજું થઈ પણ શું શકે? એ સવાલનો જવાબ થોડો લોકો પાસે છે પણ ખરો. અનાથાશ્રમનાં બાળકોને ભોજનથી માંડીને વૃધ્દાશ્રમમાં ઓર ડો બનાવવા માટે રૂપિયા સદ્ગતની સ્મૃતિમાં આપનારા લોકો આપણી વચ્ચે જ થાય છે. જેમના પ્રયાસોને કારણે સદ્ગતનું નામ એમના ગયા પછી પણ જીવા કરે છે. આવી જ એક પ્રયાસ એટલે સદ્ગત પાછળ સાહિત્ય પ્રકાશન કરવાનો પ્રયાસ.

‘ભાવનગરમાં રાણીકા વિસ્તારમાં પીરની દરગાહ પાસે ભાલકચેરી નામનો એક ડેલો હતો. જેમાં કોઈ એક સમયે ૧૦-૧૨ કુટુંબોનો વસવાટ હતો. સુખ્યત્વે પ્રખેરોરા બ્રાહ્મણ જાતિનાં કુટુંબો રહેતાં હતાં. કમશ: અન્યત્ર વસવાટની વધુ સારી વ્યવસ્થા મળવાથી મોટા ભાગનાં કુટુંબો ભાલકચેરીમાંથી બીજા જગ્યાએ વસવાટ અર્થે ગયા, પરંતુ લાંબા સમય સુધી, ચાર પેઢી પર્યંત જે કુટુંબ અહીં રહ્યું તે શ્રી અરવિંદરાય માનશંકર ભટ્ટનું કુટુંબ. અરવિંદરાય તથા માનશંકર પુત્ર-પિતા રેલવેમાં વડી કચેરીમાં નોકરી કરતા હતા, ભાલકચેરીમાં તેમનું ભાડાનું ઘર હતું. અરવિંદરાય માનશંકર તથા પત્ની ચંપાબેન માણેકલાલ ભટ્ટને પાંચ સંતાનો, જે પૈકી ચાર પુત્રો - જયપ્રકાશ, પ્રદીપ, પ્રશાંત તથા પ્રતિકિત.... આ ચાર ભાઈઓની બહેન કુસુમ તે ભાલકચેરીનું ભાવપુષ્પ...’

પુસ્તક જોતાં જ ખ્યાલ આવી જાય કે કુસુમબેન કોઈ સાધારણ પ્રતિભાવાળાં વ્યક્તિ નહોતાં. પુસ્તકમાં એમની પ્રતિભાનાં અનેક પાસાઓની સતસવીર છણાવટ કરવામાં આવી છે, જે એ બાબતની સાક્ષી પૂરે છે કે કુસુમબેન ભરપૂર જિંદગી જીવ્યાં છે.

આ વાતનો પુરાવો તેમનાં સૌ સ્નેહીઓએ પણ આપ્યો છે. પુસ્તકનાં શરૂઆતનાં પ્રકરણોમાં



સંકલન ક્રીડિલા ભટ્ટ - ગાંધીનગર

પુસ્તકમાં રહી ગયેલી ભૂલોને છેલ્લા પાને સુધારી લેવામાં આવી છે એ તો ખરેખર સલામતરૂપ કાર્ય. છેલ્લા પાને એક નાની યાદી આપવામાં આવી છે, જેમાં પુસ્તકમાં રહી ગયેલી ભૂલો આપવામાં આવ્યું છે, જે ખરે જ સરાહના પામે તેવું કાર્ય છે. પોતાના સદ્ગત માટે પુસ્તક પ્રકાશન કરવા ઈચ્છતા દરેક વ્યક્તિએ એકવાર અવશ્ય જોઈ લેવું જોઈએ એવું ઉદાહરણરૂપ કાર્ય ક્રીડિલાબેન અને એમના પરિવારે કર્યું છે. એ બદલ એમને ધન્યવાદ અને પુસ્તકને અંતરથી આવકાર.

પુસ્તક : કુસુમ
સંકલન : ક્રીડિલા ભટ્ટ, ગાંધીનગર
પ્રકાશક : સદ્ગત અરવિંદરાય માનશંકર ભટ્ટ પરિવાર
મૂલ્ય : સદ્ભાવના
પ્રાપ્તિસ્થાન : ક્રીડિલાબેન ભટ્ટ (૨૩૨૩૪૪૪૩)
ઉમાબેન ભટ્ટ (૨૩૨૪૧૦૨૧)
મુદ્રક : કેપિટલ ઓફસેટ, ગાંધીનગર



પુસ્તક પરિચય
કુંતલ નિમાવત
knn786@gmail.com

ક્રીડિલાબેન દ્વારા આ પુસ્તક તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે. એટલે વાસ્તવિક રીતે જોઈએ તો ક્રીડિલાબેન દ્વારા પોતાનાં નણંદની સ્મૃતિમાં આ પુસ્તક તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે. અલબત્ત, આ પુસ્તક એ માત્ર પોતાનું સર્જન નથી, સમગ્ર પરિવાર અને કુસુમબેનનાં અસંખ્ય સ્નેહીઓનો સહયોગ પુસ્તક માટે મળ્યો છે એવું ક્રીડિલાબેન કૃતજ્ઞતાપૂર્વક સ્વીકારે છે. જેમની સ્મૃતિમાં અને જેમના નામે આ પુસ્તક રચાયું છે એ કુસુમબેનનાં પરિચય પુસ્તકના પહેલા જ પ્રકરણ ‘ભાલકચેરીનું ભાવપુષ્પ’માં ભાવનગરના અજય પાઠક દ્વારા સરસ રીતે આપવામાં આવ્યો છે. તેઓ લખે છે,

ડાયરેક્ટર સે

વહાણ દરિયાકિનારે હંમેશાં સલામ હોય છે પરંતુ એ દરિયાકિનારે રહેવા માટે નથી સર્જાયું

જન્મદિને વધામણી

વિદ્યાર્થીઓમાં શીસ્ત, લીડરશીપ અને દેશની વિવિધતામાં એકતાનો સંદેશ આપે છે. ગુજરાત રાજ્યની સેલ્ફ ફાઈનાન્સ સંસ્થાઓમાં ખૂબ જ જૂજ સંસ્થાઓમાં એનસીસી જેવા કોર્સ ચલાવવામાં આવે છે. આ કોર્સ ગાંધીનગર સે-૧૫ ખાતે આવેલા ૨, ગુજરાત ઈન્ડિયન આર્મિ વિંગ સાથે સંકળાયેલ છે. સમગ્ર એનસીસી કોર્સનું સંચાલન સંસ્થાના એનસીસી ‘સી’ સર્ટીફિકેટ હોલ્ડર પ્રો. રસિક તન્ના કરે છે. સંસ્થાની આ સિદ્ધિ બદલ ટ્રસ્ટિ શ્રી ભરતસિંહ વાઘેલા, ડાયરેક્ટર પ્રો. રવિકુમાર, પ્રિન્સિપાલ ડૉ. કિંજલ અધ્યવૃત્ત તથા સમગ્ર સ્ટાફ અભિનંદન પાઠવ્યા હતા.



સુશીલાબેન કચરાભાઈ ભાવસાર



યશ મહેશકુમાર મોડ
મો. ૯૮૯૯૯ ૦૦૧૦૧



દ્વિતિ જે શાહ
મો. ૯૪૨૬૩ ૩૦૨૭૩

જન્મદિને વધામણી વિભાગ અંતર્ગત કોઈપણ વાચક પોતાની તસવીરો પ્રકાશન માટે મોકલી શકે છે. પરંતુ, વાચકોને વિનંતી છે કે મોડામાં મોડો આ તસવીરો જન્મદિવસ હોય તેના અગાઉના દિવસે એક વાગ્યા સુધીમાં અખબારને મળી જાય. વાચકો ઈચ્છે તો આ વિભાગમાં પ્રકાશન હેતુ પોતાની તસવીરો અગાઉથી પણ મોકલાવી શકે છે. - સંપાદક

વર્તમાનપત્રોનો અનુભવ

॥ બીજો મણકો ॥
પણ આટલાં વર્ષો પછી મને લાગે છે કે એ છે છાપાએ કોમની સારી સેવા કરી છે. તેમાંથી પૈસા પેદા કરવાનો ઈરાદો તો કોઈનો નહોતો.

મારે હસ્તક હતું ત્યાં સુધીમાં એમાં થયેલા ફેરફારો મારી જિંદગીના ફેરફારો સૂચવનારા હતા. જેમ અત્યારે ‘યંગ ઈન્ડિયા’ અને ‘નવજીવન’ મારા જીવનના કેટલાક ભાગનો નિયોડ છે તેમ ‘ઈન્ડિયન ઓપીનિયન’ હતું. તેમાં હું પ્રતિ સમાહ મારો આત્મા રેડતો, ને હું જેને સત્યાગ્રહરૂપે ઓળખતો હતો તે સમજાવવા પ્રયત્ન કરતો. જેલના સમયો બાદ કરતાં દસ વર્ષો સુધીના, એટલે ૧૯૧૪ની સાલ સુધીના, ‘ઈન્ડિયન ઓપીનિયન’ના એવા અંકો ભાગ્યે જ હશે જેમાં મેં કંઈ નહીં લખ્યું હોય. એમાં એક પણ શબ્દ મેં વગરવિચાર્યે, વગરતોળ્યે લખ્યો હોય, કે કોઈને કેવળ પુશ જ કરવાને ખાતર લખ્યો હોય, કે જાણી જોઈને અતિશયોક્તિ કરી હોય એવું મને યાદ નથી. મારે સારું એ છાપું સંચયની તાલીમ થઈ પડ્યું હતું, મિત્રોને સારુ મારા વિચારો જાણવાનું વાહન થઈ પડ્યું હતું, ટીકાકારોને તેમાંથી ટીકા કરવાનું બહુ ઓછું મળી શકતું. હું જાણું છું કે એના લખાણો ટીકાકારને પોતાની કલમ ઉપર અંકુશ મેલવા ફરજ પાળતાં. એ છાપાં વિના સત્યાગ્રહની લડત ન ચાલી શકત. વાંચનાર વર્ગ એ છાપાને પોતાનું સમજી તેમાંથી લડતનું ને દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદીઓની હાલતનું બહુ ચિંત મેળવતો.

આ છાપા વાટે રંગબેરંગી મનુષ્ય સ્વભાવને જાણવાનું મને બહુ મળ્યું. તંત્રી અને ગ્રાહકની વચ્ચે નિકટ ને સ્વચ્છ સંબંધ બાંધવાની જ ધારણા હોવાથી મારી પાસે હુદય ઠાલવનારા કમળોના ઢગલા થતા. તેમાં તીખાં, કડવાં, મીઠાં એમ ભાતભાતનાં લખાણો મારી પાસે આવે. તે વાંચવાં, વિચારવાં, તેમાંથી વિચારોનું તારણ કરી જવાબ આપવા, એ મારે સરુ ઉતમ શિક્ષણ થઈ પડ્યું. તે વાટે હું કોમમાં ચાલતી વાતો ને વિચારો કેમ જાણે સાંભળતો હોઈ નહીં, એવો અનુભવ મને થયો. તંત્રીની જવાબદારી હું સારી પેઠે સમજતો થયો, ને મને કોમના માણસો ઉપર જે કાબૂ મલ્યો તેથી ભવિષ્યમાં થનારી લડત શક્ય હોઈ, શોભી ને તેને જીત મળ્યું.

વર્તમાનપત્રો સેવાભાવથી જ ચાલવા જોઈએ એ હું ‘ઈન્ડિયન ઓપીનિયન’ના પહેલા માસની કારકિર્દીમાંથી જ જોઈ ગયો. વર્તમાનપત્ર એ ભારે શક્તિ છે. પણ જેમ નિરંકુશ પાણી નો ધોધ ગમનાં ગામ ડુબાવે છે ને પાકનો નાશ કરે છે, તેમ નિરંકુશ કલમનો ધોધ નાશ કરે છે. એ અંકુશ બહારથી આવે તો તે નિરંકુશતા કરતાં વધારે ઝેરી નીવડે છે. અંદરનો અંકુશ જ લાભદાયી હોઈ શકે.

આ વિચારસરણી સાચી હોય તો દુનિયાનાં કેટલાં વર્તમાનપત્રો નબી શકે? પણ નકામાંને બંધ કોણ કરે? કોણ કોને નકામું ગણે? કામનું ને નકામું સાથે સાથે જ ચાલ્યા કરવાનાં. તેમાંથી મનુષ્યે પોતાની પસંદગી કરવાની રહી.

‘સત્યના પ્રયોગો’માંથી સાભાર



ગાંધીયાત્રા